

3. Власюк Г.В. Проблеми та напрями вдосконалення обліку фінансових результатів. / Г.В.Власюк // Держава та регіони. – 2009. - №6. – с.60 – 64.
4. Кучерова С.О. Покращення інформаційного забезпечення визначення фінансових результатів та відображення їх у звітності/ С.О. Кучеркова //Наука й економіка. – 2009. – №4. – с.175 – 178.
5. Панасюк В.М. Податковий облік: навч. посібник/ В.М. Панасюк, Є.К. Ковальчук, С.В. Бобрівець. – Тернопіль: Карт-бланш, 2002.-260с.
6. Савченко Л. Аналіз причин і способів викривлення фінансового результату/ Л. Савченко // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. 2006. – № 2. – с.90 – 98.
7. Стройко Т.В. Вплив глобалізації на рівень конкурентоспроможності національної економіки/ Т.В. Стройко, І.О. Іртищева, М.І. Стегней, // Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва, Серія «Економічні науки» №4 – 2013. м. Харків. С. 34-46.

УДК: 336.71

Ботвіна Н.О.

СУЧАСНИЙ СТАН ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ УКРАЇНИ

Постановка проблеми. В сучасних умовах становлення глобальної господарської системи все більш вагому роль відіграє банківське інвестиційне забезпечення, яке потребує підвищення рівня концентрації інвестиційного капіталу через залучення коштів учасників фінансового ринку, капіталізацію їхнього прибутку, злиття капіталів.

Розвиток інвестицій в економіці постійно потребує мобілізації, розподілу і перерозподілу фінансових коштів. В економіці, що функціонує ефективно, цей процес здійснюється на ринку фінансових ресурсів. Ринок фінансових ресурсів включає кредитний і валютний ринки, а також інструменти власності.

Оцінка інвестиційних якостей інструментів фінансових інвестицій є однією з найважливіших задач в управлінні інвестиційними процесами.

В Україні сьогодні має місце тенденція щодо формування моделі розвитку інвестиційного ринку. Значне переважання активів банківських установ поміж загальних активів інших посередників здатні акумулювати вільні ресурси в країні для забезпечення потреб економіки в інвестиціях. Це зумовлює особливо важливу роль банківських інвестицій в системі відновлення і збільшення економічного потенціалу.

Питання створення інтеграційних об'єднань інвестиційної спрямованості особливо гостро постало в умовах розгортання кризових явищ в економіці країни, коли провідні фінансові установи відчули дефіцит інвестиційних ресурсів [7]. За оцінками провідних експертів, ефективність функціонування інвестиційного ринку напряму залежить від розвиненості його інфраструктури, потужності посередницьких інституцій, які виконують важливе з точки зору системного функціонування ринкового середовища завдання збільшення швидкості та якості акумуляції вільних інвестиційних ресурсів та їх трансформації в продуктивний капітал, кризу ліквідності, внаслідок якої відбулося суттєве скорочення, а в багатьох випадках і згорання інвестиційної діяльності. На сьогодні одним із головних завдань державного регулювання економіки є поліпшення інвестиційного клімату, активізація інвестиційної діяльності вітчизняних посередників, створення умов для стимулювання банків до утворення інтеграційних структур з іншими учасниками

фінансового ринку з метою концентрації інвестиційних ресурсів та їх спрямування в реальний сектор економіки. Тому сьогодні дуже важливим є дослідження методичних засад та практичних механізмів участі банків України в інтеграційних об'єднаннях на фінансовому ринку [4].

Виконання фінансовим ринком своєї основної функції з мобілізації розрізних інвестиційних ресурсів та їх акумуляції, трансформації у продуктивний капітал значною мірою залежить від впорядкованості інфраструктури цього ринку.

У сучасній моделі фінансового ринку, яка склалася в Україні, роль банківського інвестиційного посередництва в процесі кругообігу капіталу в економіці стає вирішальною. Постає потреба в реалізації великих ідей і великих перетворень. Водночас обмеженість можливостей більшості банків самостійно фінансувати великомасштабні проекти, бажання диверсифікувати ризики та зменшити негативні наслідки асиметрії інформації, а також отримати синергетичні ефекти від концентрації активів та розширення спектра фінансових операцій спонукає банки до створення інтеграційних об'єднань з іншими учасниками фінансового ринку [8].

Спираючись на важливість визначення Україною належного місця в міжнародній економіці необхідно підвищити конкурентоспроможність національної економіки, яку можливо реалізувати за рахунок розширення виробничого та переробного сектора. Для розвитку підприємств недостатньо власного фінансування, тому виникає необхідність зовнішнього залучення коштів. Важливою складовою необхідно вважати надходження від банківських установ кредитних і інвестиційних ресурсів. Взаємовідносини банків і підприємств у розрізі кредитно-інвестиційної діяльності є актуальними для України, враховуючи важливу роль банків у складі фінансових посередників.

Метою даної роботи виступає розробка напрямків удосконалення і розвитку інвестиційного кредитування банків, дослідження стану кредитно-інвестиційної діяльності банків в Україні.

Інвестиційна діяльність банківських установ характеризується позитивними результатами як для економіки країни, так і для банків. На макрорівні кредитно-інвестиційні операції банків забезпечують стимулювання розвитку реального сектора економіки за рахунок надходження фінансових ресурсів. На рівні банків результатом кредитно-інвестиційної діяльності виступає можливість участі в статутному капіталі підприємств, інтеграції банківських і виробничих установ у спільні структури а також одержання додаткових доходів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні засади інвестиційно-інноваційної діяльності в банках та рекомендації щодо формування системи її фінансового забезпечення розроблялися у наукових працях: Є. Вітте, П. Друкера, В. Зомбарта, В. Мічерліха, М. Туган - Барановського, М. Кондратьєва, С. Кузнеця, Г. Менша, М. Калецькі, В. Хартмана, Б. Твісса, Х. Хауштайна, Х. Барнета, Р. Солоу, Е. Денісона, Р. Менселла, Ф. Махлупа, Х. Фрімена, Л. Соті, С. Глазьєва, Ю. Яковця, Й. Шумпетера, Р. Фатхутдинова. Провідними вітчизняними дослідниками є: І. Алексєєв, В. Александрова, О. Воробйова, Н. Власенко, О. Колодизєв, О. Ляхова, Л. [Сисоєва](#).

Формулювання завдання дослідження. Враховуючи наукову та практичну актуальність теми і спираючись на результати вивчення окремих її аспектів у зарубіжній та вітчизняній економічній літературі, можна визначити мету даної статті, яка полягає у розробленні напрямків удосконалення і розвитку інвестиційного кредитування банків та дослідження стану кредитно-інвестиційної діяльності банків в Україні.

Виклад основного матеріалу. Розглядаючи безпосередньо інноваційно-інвестиційну діяльність банківських установ, у її складі можна виділити такі компоненти: пряме вкладення коштів у інвестиційні проекти, купівля цінних паперів, а також інвестиційні кредити банків, на дослідженні яких і пропонуємо акцентувати увагу.

Інвестиційні надходження в основний капітал підприємств за рахунок банківських кредитів та інших позик знаходяться на другому місці, порівняно з обсягами власного

фінансування суб'єктів, що, безумовно, позитивно характеризує роль банківських установ у процесі фінансового стимулювання розвитку підприємств.

Варто відзначити також той факт, що у посткризовий період спостерігалось зростання обсягів кредитів, однак станом на сьогоднішній день існує необхідність нарощення обсягів інвестиційного кредитування економіки, що потребує повного розкриття наявного потенціалу банківських установ у даній сфері.

Основним показником, який дозволяє більш повно охарактеризувати діяльність банків у сфері інвестиційного кредитування, виступає кредитно-інвестиційний портфель.

Сутність кредитно-інвестиційного портфеля О.О. Ляхова і Т.П. Шокало визначають як «цілеспрямовано сформовану сукупність об'єктів фінансового та/або реального інвестування, призначену для реалізації попередньо розробленої стратегії, що визначає інвестиційну мету банку» [6]. Джерелами формування кредитно-інвестиційного портфеля банків виступають як власні, так і позикові та залучені фінансові ресурси, що передбачає зміну його обсягів пропорційно масштабам розвитку банківської сфери.

Проблема недостатнього рівня розвитку інвестиційного банківського кредитування зумовлена причинами різного характеру, які стосуються кожного із суб'єктів економіки. Зокрема, ризикованість інвестиційних кредитів змушує банки підвищувати відсоткові ставки та рівень забезпечення позик, а вітчизняні підприємства не завжди в змозі прийняти такі умови кредитування. Окрім того, існує необхідність нарощення обсягу довгострокових депозитів з метою забезпечення належної ресурсної бази для фінансування інвестиційних проектів, але це складно реалізується за існуючого рівня довіри населення, заощадження якого виступають ключовим джерелом довгострокових депозитів, до банківської системи України. Особливо важливими макроекономічними факторами у наш час виступають рівень політичної стабільності держави та стан нормативно-правового забезпечення, які на сучасному етапі не можна назвати задовільними для створення сприятливих умов розвитку інвестиційного кредитування.

З метою розкриття наявного потенціалу банків у сфері інвестиційного кредитування в умовах сучасної економіки України доцільним є впровадження ряду заходів за такими напрямками:

- впровадження державної підтримки фінансової стійкості підприємств,
- удосконалення законодавчої та нормативно-правової бази,
- оцінки ризиків інвестиційного кредитування,
- реалізація державної програми підтримки національних інвесторів,
- розробка заходів з стимулювання вкладення заощаджень суб'єктів економіки до інноваційно-інвестиційних проектів.

інноваційно-інвестиційних проектів.

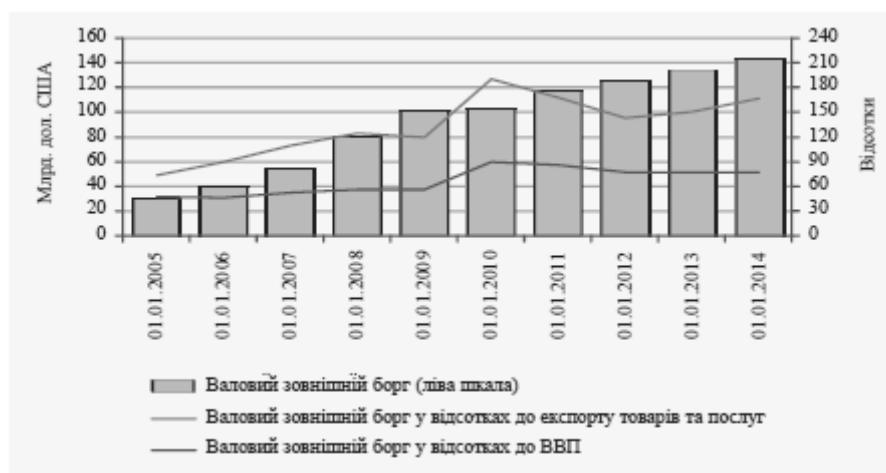
У 2014-му усі процеси будуть зав'язані на боротьбі за частку наявного ринку яка визначатиме низьку рентабельність банків, продовження процесів злиття та поглинання (вихід низки європейських банків з ринку, укрупнення українських та намагання утримати впливові позиції деякими російськими фінансовими установами), створення нових банків і фактичну неплатоспроможність окремих банків із низькою якістю активів. На цій основі розвиватимуться старі та з'являтимуться нові тенденції. По-перше, європейські гроші, які підтримають платіжний баланс, мають позитивно вплинути і на ліквідність та стабільність фінансових установ. Ці ресурси, а також низка зазначених факторів стримування попиту та нагальна необхідність залучення додаткової ресурсної бази будуть спонукати до зниження високих ставок на міжбанку. Відтак середні ставки за депозитами та кредитами, не виключено, знизяться.

По-друге, населення і далі неактивно відкриватиме депозити: інфляція, стримування зростання зарплатні та найбільші за останні роки сумніви стосовно курсу гривні й стабільності банків створять підґрунтя для зниження росту заощаджень. По-третє, обсяги кредитування бізнесу можуть навіть зрости, але не тому, що в Україні з'явиться багато інвестиційних проектів, а тому, що підприємства матимуть високий дефіцит обігових коштів – ще більший, ніж торік. Водночас, оскільки фінансування

дефіциту бюджету більш-менш забезпечене, банки спрямовуватимуть ресурс саме в корпоративний сегмент. Згодом це може призвести до поганих наслідків, адже неефективні компанії потребуватимуть дедалі більше грошей, а повертати борги їм буде нічим, але це питання до кінця 2014 року на порядку денному не стоятиме [4].

Та головна тенденція банківського сектору в 2014-му – радикальне зменшення виплат за зовнішніми кредитами. За останні п'ять років після кризи українські фінансові установи повернули нерезидентам понад \$15 млрд зовнішніх позик, узятих до кризи 2008–2009-го, коли гроші були дешевими і доступними.

В той же час динаміка зовнішнього боргу за останні роки (рис. 1) має чітку

тенденцію до збільшення, що зумовлює погіршення стану фінансового сектору економіки.

Рис. 1. Динаміка зовнішнього боргу України [7].

Частка зовнішніх кредитів у балансі банків зменшилася з 24,3% наприкінці 2008-го до 7,5% у листопаді 2013-го. Наразі вона низька для того, щоб на міжнародні фінансові ринки виходили не тільки державні, а й фінансово здорові приватні установи. Власне, ця тенденція зародилася ще 2013-го, коли чисті виплати банків за зовнішнім боргом впали наполовину й за 11 місяців становили менш як \$1 млрд. Цілком можливо, що нинішнього року відбудеться велике розміщення єврооблігацій однією з приватних українських фінансових установ, а чистий приплив грошей від іноземних інвестицій та облігацій змінить мінус на плюс. Перелічені фактори спонукають до оздоровлення банківської системи, навіть якщо такий її стан виявиться тимчасовим [4].

Дефіцит рахунку операцій із капіталом та фінансових операцій у I кварталі 2014 року становив 2,9 млрд. дол. США (порівняно з профіцитом 5,0 млрд. дол. США у I кварталі 2013 року). Такий дефіцит був спричинений збільшенням готівкової валюти поза банками у зв'язку з нестабільною ситуацією в країні та підвищенням девальваційних очікувань, а також чистим відпливом прямих іноземних інвестицій (0,7 млрд. дол. США).

Станом на 01.04.2014 накопичений обсяг інвестицій в економіку України становив 72,5 млрд. дол. США, а в розрахунку на одну особу – 1.6 тис. дол. США.

На кінець I кварталу 2014 року найбільше прямих іноземних інвестицій було вкладено у фінансовий сектор (24,7% іноземного капіталу). Крім того, в металургійному виробництві було зосереджено 17,6% коштів іноземних інвесторів, в оптовій та роздрібній торгівлі – 10,5%, в операціях з нерухомістю – 6,9%. [8].

Незважаючи на нестабільну ситуацію, сальдо за кредитами та облігаціями у I кварталі сформувалось додатним (285 млн. дол. США), в основному завдяки залученням короткострокових кредитів банківського сектору.

Натомість rollover реального сектору був одним з найнижчих у після кризовий період: 72%, що пояснюється значними труднощами із залученням довгострокових ресурсів на зовнішніх ринках у перші два місяці року.

Приріст готівкової валюти поза банками у I кварталі 2014 року становив 2,9 млрд. дол. США, що було пов'язано з високими девальваційними очікуваннями населення та відпливом депозитів з банківської системи.

Формування дефіциту зведеного платіжного балансу, а також чергове планове погашення кредиту МВФ (1,2 млрд. дол. США) зумовили скорочення резервних активів. Станом на 01.04.2014 обсяги міжнародних резервів становили 15,1 млрд. дол. США, що забезпечує фінансування імпорту майбутнього періоду протягом 2 місяців [6].

Висновки. Дослідження сучасного стану інноваційно-інвестиційної діяльності банків України дозволяє зробити такі висновки:

- організаційна інфраструктура складається з фінансової та обслуговуючої інфраструктури,

- інвестиційний ринок являє собою єдність валютного, кредитного та фондового ринків,

- інвестиційний ринок є системою відносин між економічними суб'єктами на фінансовому ринку на основі акумулювання вільних грошових ресурсів,

- інвестиційний ринок виключає короткостроковий характер угоди.

Розглядаючи заходи, які дозволять підвищити масштаби кредитно-інвестиційної діяльності банків, варто зазначити, що стимулювання даної сфери варто розпочати зі створення стабільних умов розвитку економіки.

Анотація

У статті аналізуються проблемні аспекти інвестиційної діяльності банків України. Участь в цьому процесі надає наочне бачення руху коштів, які належать інвесторам-клієнтам і призначені для інвестування. На сьогоднішній день масштаби інвестиційного банківського кредитування не відповідають потребам у фінансових ресурсах виробничого сектору економіки.

Ключові слова: економічний розвиток, інноваційно-інвестиційна діяльність, кредитно-інвестиційна діяльність.

Аннотация

В статье анализируются проблемные аспекты инвестиционной деятельности банков Украины. Участие в этом процессе предоставляет наглядное видение движения средств, которые принадлежат инвесторам-клиентам и предназначены для инвестирования. На сегодняшний день масштабы инвестиционного банковского кредитования не отвечают потребностям в финансовых ресурсах производственного сектора экономики.

Ключевые слова: экономическое развитие, инновационно-инвестиционная деятельность, кредитно-инвестиционная деятельность.

Summary

The problem aspects of investment activity of banks of Ukraine are analysed in the article. Participating in this process gives evident vision of motion of facilities that belong to the toclients and intended for investing. To date the scales of the investment bank crediting do not answer requirements in the financial resources of productive sector of economy.

Keywords: economic development, innovative-investment activity, credit-investment activity.

Список використаної літератури:

1. Ботвіна Н.О. Управління та оцінка ефективності фінансових інвестицій / Н.О.Ботвіна // Науково-виробничий журнал Бізнес-навігатор – № 2 (17). – Херсон, – 2009. – С. 88–91.

2. Воробйова О. І. Підвищення інвестиційної активності банківських інститутів України [Текст] / О. І. Воробйова // Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. – 2011. – № 3. – С. 71-75.

3. Власенко Н.М. Кредитно-інвестиційна діяльність банків: сутність та значення для економіки України Регіональна дирекція Харківського регіону ПАТ КБ «СТАНДАРТ», Україна – Харків, – 2013.

4. Колодизев О.М. Кредитно-інвестиційна діяльність банків України: сучасний стан і перспективи розвитку /О.М. Колодизев, Н.М. Власенко. – Бізнес-Інформ, – № 11. – Харків, – 2013. С.342-346.

5. Ляхова О. О. Кредитно-інвестиційний портфель банків та його вплив на фінансування інвестиційних проектів в Україні [Текст] / О. О. Ляхова, Т. П. Шокало // Економічний часопис-XXI. Гроші, фінанси і кредит. – 2011. – № 5-6. – С. 58-61.

6. Національний банк України Платіжний баланс і зовнішній борг України I квартал 2014 р. <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=120403>.

7. Сисоєва Л.Ю. Банки України в інтеграційних процесах та інвестиційному ринку. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук / Л.Ю.Сисоєва. – 2011.

8. Шемякіна Н.В., Гориненко Г.С.. Удосконалення механізму фінансово-кредитного забезпечення технічного розвитку промисловості / Н.В.Шемякіна, Г.С.Гориненко. – Бізнес-Інформ,– № 2 – Донецьк – 2014. – С.166-170. www.business-inform.net

УДК: 336.226.1

Волкова О.В.

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ГРОМАДЯН В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ ПОДАТКОВОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. У системі оподаткування будь-якої країни доходи населення займають ключове місце, оскільки це основний об'єкт оподаткування. Нині прибутковий податок є відносно та абсолютно найбільшим фіскальним збором у розвинених країнах світу, незмінною домінантою у складі доходів бюджетів різних рівнів. Аналіз міжнародної практики свідчить, що механізми прибуткового оподаткування у багатьох країнах ефективно протидіють «старінню» нації, зниженню суспільного добробуту у період циклічних коливань в економіці.

Наразі, в Україні триває процес масштабної трансформації податкової системи. Зокрема, уряд пропонує кардинально реформувати систему оподаткування доходів фізичних осіб. Враховуючи ризики від необдуманих кроків, які підвищуються за умов нинішнього кризового становища у всіх сферах соціально-економічних та політичних відносин у суспільстві, вивчення зарубіжного досвіду оподаткування доходів громадян є крайнє необхідним та актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Раніше питанням аналізу зарубіжного досвіду оподаткування доходів громадян вже займалися такі науковці, як І. Крисоватий, О. Браславець, Ю. Пасічник, В. Андрущенко, О. Василик, О. Данілов, Л. Демиденко, Н. Костіна, Н. Ткаченко та інші.